

RECHTSPRAAK EUROPA

NIEUWSBRIEF VAN HET GERECHTSHOF AMSTERDAM

Jaargang 3, no. 12 (december 2014)

IN ÉÉN [KLIK](#) VERBONDEN MET EUROPA

Deze nieuwsbrief bevat een overzicht van actuele rechtspraak van het Hof van Justitie van de EU (arresten en conclusies) en van het Europees Hof voor de rechten van de mens over de maand november 2014.

Deze nieuwsbrief wordt mogelijk gemaakt door het gerechtshof Amsterdam in samenwerking met het Landelijk Stafbureau (LSB) en wordt gepubliceerd op het weblog [European Courts](#) en op de [website](#) van het gerechtshof Amsterdam.

Kernredactie: Marc de Werd, Roel Andrea en Joanne Bik (LSB).

Vaste medewerkers: Robin Cozijnsen, Michiel Olthof, Menco Rasterhoff, Nienke de Visser, Mirjam Winkels

Copyright © 2014 Marc de Werd/gerechtshof Amsterdam

Volg RECHTSPRAAK EUROPA op twitter: [@EuropeanCourts](#)

INHOUDSOPGAVE

1. RECHTSPRAAK EUROPEES HOF VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS

- [RECHT OP LEVEN \(ART. 2\)](#)
- [VERBOD VAN FOLTERING \(ART. 3\)](#)
- [RECHT OP VRIJHEID EN VEILIGHEID \(ART.5\)](#)
- [RECHT OP EEN EERLIJK PROCES \(ART. 6\)](#)
- [VRIJHEID VAN MENINGSUITING \(ART.10\)](#)
- [VOORWAARDEN VOOR ONTVANKELIJKHEID \(ART. 35\)](#)
- [VERWIJZING NAAR DE GROTE KAMER \(ART. 43\)](#)
- [EIGENDOMSRECHT \(ART.1, EERSTE PROTOCOL\)](#)
- [NE BIS IN IDEM \(ART. 4, ZEVENDE PROTOCOL\)](#)

2.RECHTSPRAAK GERECHT EN HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE

- [AANBESTEDING](#)
- [ARBEID](#)
- [BEROEPSKWALIFICATIES](#)
- [CONSUMENTENRECHT](#)
- [ENERGIEMARKT](#)
- [EXTERNE BETREKKINGEN](#)
- [FINANCIËLE MARKTEN](#)
- [FISCALE BEPALINGEN](#)
- [INTELLECTUELE EIGENDOM](#)
- [JUSTITIËLE SAMENWERKING IN BURGERLIJKE ZAKEN](#)
- [LANDBOUW EN VISSERIJ](#)
- [LUCHTVAART](#)
- [MEDEDINGING](#)
- [MILIEU](#)
- [SOCIALE ZEKERHEID](#)
- [STAATSSTEUN](#)
- [TARIEFINDELING GN CODE](#)
- [VENNOOTSCHAPPEN](#)
- [VERBLIJFSRECHT](#)
- [VOLKSGEZONDHEID](#)
- [VRIJ VERKEER VAN GOEDEREN](#)
- [VRIJ VERKEER VAN KAPITAAL](#)

3. PREJUDICIËLE VRAGEN UIT NEDERLAND

- [FISCAAL](#)

1. RECHTSPRAAK EUROPEES HOF VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS

RECHTSPRAAK

STRAATSBURG

(Uitspraken over z.g. repeterende rechtsvragen, over de overschrijding van de redelijke termijn van art. 6 EVRM en zaken die eindigen in billijke genoegdoening blijven veelal buiten beschouwing. Uitspraken worden drie maanden na de uitspraakdatum definitief tenzij intern appel wordt ingesteld bij de Grote Kamer van het Hof.) Met een asterisk () is aangegeven welk belang het EHRM aan het arrest heeft toegekend, waarbij drie sterren worden gebruikt voor de belangrijkste uitspraken).*

Zie ook (van de makers van deze nieuwsbrief) de wekelijkse update *This week in Strasbourg* op ons weblog [European Courts](#)

RECHT OP LEVEN (ART. 2)

ARREST – Jaloud t. Nederland – – Grote Kamer - Nederlandse zaak - 20 november 2014 - persbericht – arrest (nivo 1)

Nederlandse zaak naar aanleiding van de dood van een Iraakse jongeman, die in 2004 werd doodgeschoten bij een checkpoint in zuidoost-Irak. Daar waren Nederlandse troepen actief in het kader van de stabilisatiemacht (SFIR), die werd geleid door de Verenigde Staten van Amerika en – in de betreffende regio – het Verenigd Koninkrijk.

Iraakse veiligheidstroepen hadden versterking van de Nederlandse militairen ingeroepen na een kort vuurgevecht, waarbij door onbekenden vanuit een voertuig op het checkpoint was geschoten. Kort na de aankomst van de Nederlandse militairen naderde een voertuig – op snelheid – het checkpoint. Nadat het voertuig één van de vaten raakte waaruit het checkpoint was opgebouwd, is het vuur geopend door een Nederlandse militair en mogelijk ook door Iraakse militairen. Daarbij kwam de zoon van klager om het leven.

De Nederlandse officier van justitie zag af van vervolging van de Nederlandse militair omdat hem een beroep op putatief noodweer toekwam en omdat de fatale schoten zouden zijn gelost door Iraakse troepen. Het beroep op noodweer stond ook centraal in de ongegrondverklaring van het beklag (art. 12 Sv.) tegen die beslissing.

Het hof laat zich nu met name uit over twee vragen: had Nederland rechtsmacht (art. 1) en zo ja, heeft Nederland voldaan aan zijn verplichting om de dood van de zoon van klager te onderzoeken (art. 2). Het hof laat zich nadrukkelijk niet uit over de vraag of de Nederlandse militairen verwijtbaar hebben gehandeld door het vuur te openen. Het hof herhaalt dat art. 1 extraterritoriale werking kan hebben indien sprake is van (kort gezegd) feitelijke controle in een ander land. Aangezien Nederland blijkens de stukken niet alleen het bevel voerde over de eigen manschappen, maar ook een leidinggevende rol vervulde ten aanzien van de Iraakse troepen, zodat het checkpoint in feite onder Nederlands bevel stond, neemt het hof de Nederlandse rechtsmacht aan.

Het hof verwerpt diverse klachten over de onafhankelijkheid van het onderzoek door de marechaussee en militaire kamer van het hof in Arnhem, maar neemt toch schending van

de onderzoeksplicht van art. 2 aan. Het hof wijst daarbij met name op de gebrekkige autopsie, het gebrek aan waarborgen tegen collusiegevaar, het ontbreken van een proportionaliteitstoets bij de art. 12-beslissing en het ontbreken van diverse stukken in het procesdossier. Hoewel de beslissing unaniem is, wordt door diverse rechters in een concurring opinion deze vraag opgeworpen:

“Another point of concern is where the Court reproaches the Netherlands for the fact that the Royal Military Constabulary did not separate witnesses prior to questioning “the prime suspect” in the shooting, that is, six hours after their arrival at the VCP. This raises questions. Is it really within the competence of our Court to set the standards for investigations at this detailed level in unstable situations such as these which prevailed in Iraq?”

“In any event, the Court’s analysis suggests that Jaloud fell within the jurisdiction of the Netherlands not because of his presence in a geographical sector over which the Government assumed authority, as in *Al-Skeini*, but because he came within the sphere of authority and control established through the checkpoint. Two conclusions may be drawn from this. First, the Court applied the personal rather than the geographical model of extra-territorial jurisdiction. The checkpoint is merely the means through which the Netherlands was said to have asserted its authority and control over persons passing through it. It is therefore best conceptualized as a sphere of influence existing in space, rather than as a precisely demarcated geographical location. Second, because of this, the boundaries of this category of extra-territorial jurisdiction are fluid and uncertain. Checkpoints do not have to be fixed or permanent. They can be mobile and be set up at short notice. Consequently, what exactly distinguishes them from a foot patrol: is a patrol not a moving checkpoint? Checkpoints may be set up not only on land, but also at sea and in the air. Could one aircraft intercepting another one not conceivably be said to enforce a checkpoint? Perhaps the Court will find a way to address these questions in a principled manner to avoid the drift towards ‘cause and effect’ jurisdiction. However, for now, Jaloud seems to have increased the chances of the Convention’s application to extra-territorial military operations.” [Jaloud v Netherlands: New Directions in Extra-Territorial Military Operations](#) (EJIL talk)

VERBOD VAN FOLTERING (ART. 3)

ARREST – Tarakhel t. Zwitserland – 4 november 2014 – Grote Kamer - persbericht – arrest (nivo 1)

De zaak betreft de weigering van de Zwitserse autoriteiten om een asielaanvraag van een Afghaans echtpaar en hun zes kinderen te beoordelen en het besluit hen terug te sturen naar Italië. Het hof oordeelt dat er sprake is van een schending van artikel 3 van het EVRM als de Zwitserse autoriteiten verzoekers op grond van het Verdrag van Dublin terug zouden sturen naar Italië zonder eerst van de Italiaanse autoriteiten zekerheden te hebben gekregen dat de terugname van verzoekers aangepast wordt aan de leeftijd van de kinderen en dat de familie samen zou kunnen blijven. Het Hof oordeelt in het bijzonder dat, in het licht van de huidige situatie met betrekking tot de opvang in Italië en het gebrek aan gedetailleerde en betrouwbare informatie over de specifieke opvangplek, de Zwitserse autoriteiten over onvoldoende garanties beschikten om zich er van te kunnen vergewissen dat verzoekers zouden worden behandeld op een manier die was aangepast aan de leeftijd van de kinderen.

Zie ook:

- [Factsheet Dublin-cases](#)
- [Kinderen niet zomaar uitzetbaar naar Italië](#) (verblijfblog)
- [Case Note: Tarakhel v Switzerland](#) (UK immigration blog)
- [Kamerbrief met reactie op uitspraak EHRM in de zaak 'Tarakhel versus Zwitserland' \(20-11-2014\)](#)
- [Tarakhel: another blow to the Dublin system](#) (free movement blog)
- [Tarakhel v. Switzerland: Another Step in a Quiet \(R\)evolution?](#)

“It isn’t clear whether Tarakhel abandons the CJEU’s assumption that only ‘systemic deficiencies’ in the asylum system of a responsible State can justify a challenge to a Dublin transfer, or whether the judgment merely modifies the notion of ‘systemic deficiencies’ considerably, lowering the threshold for its application. On the first

hypothesis, 'systemic deficiencies' are just one example of a situation that could lead to rebuttal of the assumption that another Dublin State is safe. Uncertainty about adequate reception conditions for families is another. But surely this cannot be an exhaustive list." [Tarakhel v Switzerland: Another nail in the coffin of the Dublin system? \(EU law analysis\)](#)

ARREST - Dvoráček t. Tsjechië – 6 november 2014 – persbericht – arrest (nivo 2)

De zaak betreft de omstandigheden rond de gedwongen opname van verzoeker in een psychiatrisch ziekenhuis teneinde een preventieve seksuologische behandeling te ondergaan. Het Hof stelt vast dat, hoewel de meeste beperkingen met betrekking tot zijn detentie hem ongetwijfeld ongemak veroorzaakten, deze gerechtvaardigd waren gelet op zijn gezondheidstoestand en zijn gedrag. Voorts stelt het Hof vast dat het verzuim een formulier inhoudende de toestemming van verzoeker in te vullen geen inbreuk op artikel 3 vormt, nu niet kan worden vastgesteld dat verzoeker onder druk was gezet de seksuologische behandeling te ondergaan, waarbij het Hof wel opmerkt dat het gebruik van een dergelijk formulier wel de juridische basis voor alle betrokkene zou versterken.

ARREST - Senchishak t. Finland – 18 november 2014 – persbericht – arrest (nivo 3)

Klaagster was op een toeristenvisum naar Finland gekomen en had een verblijfsvergunning aangevraagd omdat haar dochter in Finland woont en omdat ze – zo stelde ze – in verband met haar medische toestand niet terug kon naar Rusland. Het hof verwerpt klachten over de afwijzing van haar aanvraag, omdat (a) zij als *elderly parent* geen deel uitmaakt van het gezinsleven van haar dochter en (b) het met het Russische zorgaanbod niet zo slecht gesteld is als zij stelde. Geen schending van art. 3 en 8 EVRM.

Zie ook: [factsheet EHRM: Elderly people and the European Convention on Human Rights](#)

ARREST - Perrillat-Bottonet t. Zwitserland – 20 november 2014 – persbericht – arrest (nivo 3)

De zaak betreft een identiteitscontrole en arrestatie door de politie in Genève waarbij de heer Perrillat-Bottonet zou zijn onderworpen aan buitensporig geweld. Het Hof constateert dat het gebruik van geweld, zoals een armslot, gerechtvaardigd was vanwege het verzet van Perrillat-Bottonet tijdens zijn arrestatie. Voorts overweegt het hof dat niet kan worden vastgesteld dat het armslot dat was aangebracht tijdens de arrestatie de enige oorzaak was van de schade bij klager. Het Hof is van oordeel dat de beslissing van de Zwitserse rechtbank in de heropende procedure om de agenten en de vriend van klager, die getuige is geweest van de scène, niet te horen, geen afbreuk heeft gedaan aan de doeltreffendheid van het onderzoek. Het Hof oordeelt dat er geen schending is van artikel 3.

ARREST - Vasilescu t. België – 25 november 2014 – persbericht – arrest (nivo 2)

Het hof oordeelt dat klagers detentieomstandigheden in België onmenselijk waren, hetgeen een structureel probleem vormt in België en adviseert België om algemene maatregelen te nemen om de omstandigheden van gedetineerden te verbeteren en hen een effectief rechtsmiddel biedt.

ARREST – Amirov t. Rusland – 27 november 2014 – persbericht – arrest (nivo 2)

Het hof neemt schending van de artikelen 3 en 34 aan, omdat Rusland ontoereikende medische zorg heeft geboden aan een ernstig zieke gedetineerde verdachte, waarbij bovendien de eerder door het hof bevolen tijdelijke maatregelen niet zijn nageleefd.

RECHT OP VRIJHEID EN VEILIGHEID (ART. 5)

ARREST – Eren t. Duitsland – 6 november 2014 – persbericht – arrest (nivo 2)

Verzoeker, Faruk Eren, is een staatloos persoon geboren in 1955 en woonachtig in Hagen (Duitsland). De zaak betreft zijn klacht over de duur van zijn voorlopige hechtenis, die meer dan vijf jaren heeft geduurd, op verdenking van het leiding geven aan het plegen van terroristische aanslagen. Verzoeker is in april 2007 in Duitsland aangehouden voor het bezit van vervalste documenten. Zijn voorarrest is vervolgens bevolen wegens sterke verdenkingen dat hij een leidende rol heeft gespeeld bij activiteiten van een buitenlandse

terroristische organisatie en dat hij twee moorden heeft gepleegd. Het voorarrest is meermalen verlengd en zijn hoger beroepen zijn verworpen. De Duitse rechter overwoog hierbij in het bijzonder dat er een risico op collusie en op onderduiken bestond, met name omdat verzoeker geen vaste verblijfplaats in Duitsland had. In september 2011 is verzoeker in appel tot een levenslange gevangenisstraf veroordeeld wegens het plegen van twee moorden, maar deze uitspraak is in cassatie vernietigd en teruggewezen. Nadat zijn voorarrest wederom was verlengd is verzoeker uiteindelijk in februari 2014 vrijgelaten, terwijl zijn strafzaak nog liep. Het Hof oordeelt dat er geen schending is van artikel 5, paragraaf 3.

ARREST – Khomullo t. Oekraïne – 27 november 2014 – persbericht – arrest (nivo 2)

Een deel van klagers detentie in afwachting van uitlevering aan Rusland wegens een aldaar tegen hem lopende strafprocedure was in strijd met artikel 5 van het Verdrag, aangezien de detentie ofwel was gebaseerd op wetgeving die niet voldeed aan de eisen die aan de kwaliteit van het recht worden gesteld of niet voldoende gewaarborgd was tegen willekeur door de autoriteiten.

RECHT OP EEN EERLIJK PROCES (ART. 6)

ARREST – Bodein t. Frankrijk – 13 november 2014 – persbericht – arrest (nivo 2)

Opgelegde levenslange gevangenisstraf zonder mogelijkheid tot strafvermindering niet in strijd met het Verdrag, nu de Franse autoriteiten de uitspraak voldoende hebben gemotiveerd en het Franse recht voorziet in de mogelijkheid om de straf na zesentwintig jaar te herzien.

[“D'une manière générale, l'emprisonnement d'une personne est une décision très lourde qui repose sur une multitude de motifs. Il s'agit tout à la fois de punir, de dissuader, de protéger le public, de réinsérer le condamné. L'équilibre entre ces différents motifs relève d'une alchimie que les autorités judiciaires de l'Etat définissent librement. La Cour européenne respecte cette liberté et se limite à rappeler que cet équilibre n'est pas immuable. Il peut évoluer durant l'exécution de la peine. C'est la raison pour laquelle une possibilité de réexamen doit être prévue, même à l'issue d'un délai de trente ans. Quand Pierre Bodein aura quatre-vingt-sept ans, il sera sans doute opportun de s'interroger sur son maintien en détention.” La peine incompressible de trente ans devant la Cour européenne des droits de l'homme \(liberté chéries\)](#)

[„Die bloße theoretische Möglichkeit, vom Präsidenten begnadigt zu werden, das stellt die Kammer auch klar, reicht indessen im Fall Frankreichs nicht aus, um Bodein eine rechtliche und tatsächliche Perspektive zu bieten, wieder in Freiheit zu kommen \(anders als z.B. in Bulgarien, wo solche Begnadigungen geübte und prozedural geregelte Praxis sind\).” Straßburg: Lebenslang kann durchaus lebenslang sein“ \(Verfassungsblog\)](#)

ARREST – Aras t. Turkije – 18 november 2014 – persbericht – arrest (nivo 2)

Salduz-zaak. In deze zaak was klager aangehouden ter zake van kort gezegd fraude. Uit de weergave van de feiten blijkt dat klager is medegedeeld *'that legal assistance could not be provided to persons accused of offences falling within the jurisdiction of the State Security Courts'*, waarna een verhoor heeft plaatsgevonden. Daarbij was een advocaat aanwezig, maar deze mocht niet ingrijpen en vervulde een geheel passieve rol. Er was géén gelegenheid voor consultatie geboden. Onder deze omstandigheden is sprake van schending van art. 6. Uit uitspraak blijkt geen algemeen recht op fysieke bijstand van een advocaat.

ARREST – Borovska en Forrai t. Slowakije – 25 november 2014 – persbericht – arrest (nivo 2)

De zaken betreffen een stuk land dat is onteigend voor de bouw van een sportcomplex. Klagers, die claimen eigenaar van het stuk land te zijn, zochten een overeenkomst met de eigenaren van het sportcomplex. Hun vorderingen werden afgewezen omdat zij geen recht hadden deze in te dienen. De klacht dat dit inconsistent is met hetgeen in soortgelijke zaken is beslist werd niet-ontvankelijk verklaard. Het hof neemt een schending van artikel 6 aan.

VRIJHEID VAN MENINGSUITING (ART. 10)

ARREST – Braun t. Polen – 4 november 2014 – persbericht – arrest (nivo 3)

De zaak betreft uitlatingen door een klager (een historicus) over de mogelijke rol van een bekende hoogleraar als informant van de geheime dienst tijdens het Sovjet-tijdperk. De Poolse rechter had geoordeeld dat voor klager – in zijn hoedanigheid als privé-persoon – een zwaardere bewijslast gold dan voor journalisten. Het hof acht deze motivering tekortschieten, omdat de uitlatingen zijn gedaan in het kader van het publieke debat en klager te boek staat als deskundige ten aanzien van deze materie.

“Certes, la Cour européenne a résolu le conflit de normes en faisant prévaloir la liberté d'expression. Mais toute victoire a aussi ses vaincus. En l'espèce, le droit au respect de la vie privée est tout simplement écarté. Si l'on reprend le cas d'espèce, on constate tout de même qu'une personne a été accusée d'avoir été informateur de la police politique sans qu'aucun dossier ni aucun témoin ne puisse prouver ces allégations. On imagine alors le pouvoir d'une presse quelque peu malveillante, surtout dans une période particulièrement troublée comme celui qui a suivi la chute de l'Union soviétique. Peut-elle s'appuyer sur sa liberté d'expression pour construire des affaires certes mensongères, mais qui font vendre les journaux ? Face à ces questions, les solutions du droit français semblent d'une sagesse exemplaire. On sait que n'importe quelle personne mise en cause dans son honneur et sa réputation peut porter plainte pour diffamation. Quant à l'auteur des propos, il peut s'exonérer de la condamnation en utilisant l'exception de vérité, c'est à dire en prouvant la véracité des faits allégués. Peu importe que la personnes poursuivie soit ou non journaliste... N'est-ce pas le principe même de l'égalité devant la loi ?” La liberté d'expression de l'historien devant la Cour européenne (libertés chéries)

VOORWAARDEN VOOR ONTVANKELIJKHEID (ART. 35)

ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – Oztürk t. Nederland – 14 oktober 2014 - Nederlandse zaak – beslissing (nivo 3)

Van klager zijn tijdens zijn detentie biometrische gegevens afgenomen, wat volgens hem een schending van artikel 8 oplevert. Klager denkt dat zijn biometrische gegevens werden afgenomen niet alleen om zijn identiteit vast te stellen, maar ook om te bewaren voor toekomstig gebruik. Gebleken is echter dat deze gegevens slechts eenmaal zijn gebruikt, te weten om zijn identiteit in de gevangenis vast te stellen en vervolgens zijn vernietigd zonder in een nationale databank te zijn opgenomen. De klacht wordt niet-ontvankelijk verklaard.

ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – Stolk t. Nederland – 7 oktober 2014 - Nederlandse zaak – beslissing (nivo 3)

Klager stelt dat hij op grond van het Nederlandse recht geen mogelijkheid heeft om de beslissing van het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen, inhoudende de toestemming aan de werkgever van klager om het arbeidscontract met hem op te zeggen, gerechtelijk te laten toetsen. Het hof overweegt allereerst dat klager grond heeft om een schending van zijn rechten te claimen onder artikel 6 van het Verdrag nu hij voldoet aan de ontvankelijkheidseisen van artikel 35 paragraaf 1. Het hof merkt echter op dat verzoeker een procedure tegen zijn werkgever heeft aangespannen op grond van de artikelen 7:681 en 7:682 van het Burgerlijk Wetboek, waartegen nog hoger beroep open staat. Het hof verklaart verzoeker dan ook niet-ontvankelijk wegens het niet uitputten van alle nationale rechtsmiddelen. Dat deze procedure verzoeker in geen opzicht de oplossing kan bieden die hij wenst, maakt dit volgens het hof niet anders.

ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – Wiesman t. Nederland – 4 november 2014 - Nederlandse zaak – beslissing (nivo 3)

Verzoeker klaagt dat hij door de politie slecht is behandeld en dat de Nederlandse autoriteiten daar onvoldoende onderzoek naar hebben gedaan. Daarmee zou artikel 8 EVRM geschonden zijn. Het Hof oordeelt dat er onvoldoende grond is om aan te nemen dat verzoeker slecht behandeld is door de politie en verklaart de klacht niet-ontvankelijk.

ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING - Aboufadda t. Frankrijk – 27 november 2014 – persbericht - beslissing (nivo 3)

De zaak betreft de ontneming van een gebouw dat toebehoorde aan de ouders van een veroordeelde en waarin zij ook woonden, omdat de Franse rechter had vastgesteld dat het grootste deel van hun bezittingen was verkregen uit de opbrengsten van drugshandel waar hun zoon bij betrokken was. Het Hof wijst erop dat de Lidstaten een “wide margin of appreciation” hebben in het regelen van het gebruik van eigendom in overeenstemming met het algemeen belang. Geen schending gelet op het verwoestende effect van drugs.

“Tous les arguments des requérants se heurtent ainsi au même raisonnement: le droit de l'Etat peut parfaitement porter une atteinte grave au droit de propriété et au respect de la vie privée lorsqu'il s'agit de lutter efficacement contre les trafics de stupéfiants. D'une manière plus générale, la Cour prend acte du développement d'un droit de la grande criminalité qui devient de plus en plus autonome par rapport au droit commun. La garde à vue peut ainsi être allongée, les moyens de police technique et scientifique accrus, et les biens mal acquis confisqués. L'intensité du contrôle de la Cour montre cependant que ce droit dérogatoire n'est pas pour autant un droit d'exception. Les droits de la défense doivent être garantis, et les mesures prises doivent être proportionnées au but poursuivi de lutte contre cette grande criminalité. La famille Aboufadda a été traitée de façon régulière sur la base du droit en vigueur, et le fait même qu'elle ait pu saisir la Cour européenne des droits de l'homme montre qu'elle a pu exercer tous les recours possibles. Il ne lui reste plus qu'à méditer sur le bien-fondé de l'ancien dicton : bien mal acquis ne profite jamais.” ; Trafic de drogue : bien mal acquis ne profite jamais (libertés chéries)

VERWIJZING NAAR GROTE KAMER (ART. 43)

VERWIJZING M.E. t. Zweden – 19 november 2014 - persbericht verwijzing - arrest 26 juni 2014 (nivo 2)

De zaak betreft de uitzetting van een – naar eigen zeggen – homoseksuele man naar Libië om vanuit Libië zijn aanvraag tot gezinshereniging in te dienen. Het hof ziet daar geen schending in, onder meer omdat er geen signalen zijn dat in Libië sprake is van vervolging van homoseksuelen, terwijl de behandeltermijn voor zo'n aanvraag relatief kort is.

VERWIJZING A.B. t. Zwitserland – 19 november 2014 - persbericht verwijzing – arrest 1 juli 2014 (nivo 2)

De zaak betreft het opleggen van een boete van 4.000 Zwitserse frank (ongeveer € 2667) voor het publiceren van documenten in strijd met de vertrouwelijkheid van een gerechtelijk vooronderzoek in een strafzaak. Het Hof oordeelt dat de Zwitserse regering niet heeft aangetoond op welke wijze de openbaarmaking van dat soort vertrouwelijke informatie een negatieve invloed op de onschuldpresumptie van de verdachte of de uitkomst van het strafproces heeft. Voorts merkt het Hof op dat de verdachte middels Zwitsers recht verhaal kon halen voor zijn reputatieschade, maar van die mogelijkheid geen gebruik heeft gemaakt, terwijl het in de eerste plaats aan hem was om actie te ondernemen teneinde zijn privéleven te beschermen. Het Hof neemt een schending van artikel 10 aan.

EIGENDOMSRECHT (ART. 1, EERSTE PROTOCOL)

ARREST - Societad anonima del ucieza t. Spanje – 4 november 2014 – persbericht - arrest (nivo 2)

De zaak betreft een geschil over de eigendom van een Middeleeuwse kerk tussen klager, een bedrijf die een stuk land heeft gekocht en geregistreerd in het kadaster waarin de kerk een enclave vormt en het Bisdom van Palencia, dat zestien jaar later onder eigen naam dezelfde kerk in het kadaster heeft geregistreerd. Verzoeker klaagt dat hem een deel van zijn eigendom is ontnomen zonder dat dit het algemeen belang dient of hem compensatie is geboden. Het hof stelt een schending van artikel 1 en artikel 6 vast en overweegt dat verzoeker een buitensporige last heeft moeten ondervinden terwijl hij destijds geen mogelijkheid heeft gehad om de registratie van de kerk door het Bisdom aan te vechten.

NE BIS IM IDEM (ART. 4, ZEVENDE PROTOCOL)

ARREST – Lucky Dev t. Zweden – 27 november 2014 – persbericht – arrest (nivo 2)

Vervolging in fiscale procedure terwijl klager voor een aanverwant fiscaal delict reeds is vrijgesproken in een strafprocedure is in strijd met artikel 4, protocol 7, van het Verdrag. Het hof heeft recent in drie soortgelijke zaken klagers niet-ontvankelijk verklaard wegens het niet uitputten van de nationale rechtsmiddelen, nu sinds enige tijd toegankelijke en effectieve rechtsmiddelen in Zweden bestaan die een verhaalsmogelijkheid bieden in gevallen van dergelijke vermeende schendingen. Het hof overweegt dat klager in dit geval ontvankelijk is, nu haar zaak niet binnen het bereik van deze nieuwe rechtsmiddelen valt.

2. RECHTSPRAAK GERECHT EN HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE

RECHTSPRAAK

LUXEMBURG

AANBESTEDING

ARREST – 5 november 2014 – Zaak T-422/11 – Computer Resources International (Luxembourg) / Commissie – arrest

Overheidsopdrachten voor diensten – Aanbestedingsprocedure – Verrichten van computerdiensten betreffende ontwikkeling en onderhoud van software, consultancy en bijstand voor verschillende soorten IT-applicaties – Afwijzing van de offerte van een inschrijver – Abnormaal lage offerte – Artikel 139, lid 1, van verordening (EG, Euratom) nr. 2342/2002 – Motiveringsplicht – Keuze van de rechtsgrondslag – Misbruik van bevoegdheid

ARREST – 6 november 2014 – Zaak C-42/13 – Cartiera dell’Adda en Cartiera di Cologno – arrest

Overheidsopdrachten – Beginselen van gelijke behandeling en transparantie – Richtlijn 2004/18/EG – Gronden voor uitsluiting van deelneming – Artikel 45 – Persoonlijke situatie van de gegadigde of inschrijver – Verplichte verklaring omtrent de persoon die is genoemd als ‘technisch directeur’ – Geen verklaring in de inschrijving – Uitsluiting van de opdracht zonder mogelijkheid deze omissie te herstellen

Hof: Het recht verzet zich niet tegen de uitsluiting van een marktdeelnemer van een gunningsprocedure op de grond dat deze marktdeelnemer niet de verplichting is nagekomen om (op straffe van uitsluiting) aan zijn inschrijving een verklaring te hechten dat jegens de persoon die in de inschrijving als technisch directeur van de marktdeelnemer wordt genoemd, geen strafrechtelijke procedures aanhangig zijn en deze persoon niet bij strafrechtelijke uitspraak is veroordeeld. Dit geldt eveneens indien na het verstrijken van de termijn de inschrijvingen een dergelijke verklaring is medegedeeld, of wordt aangetoond dat de hoedanigheid van technisch directeur bij vergissing in de inschrijving aan deze persoon is toegekend.

ARBEID

ARREST – 5 november 2014 – Zaak C-311/13 – Tümer – **Nederlandse zaak – arrest**

Bescherming van werknemers bij insolventie van de werkgever – Richtlijn 80/987/EEG – Werknemer die derdelander is en geen geldige verblijfsvergunning bezit – Weigering van het recht op een insolventie-uitkering

Tümer is Turks onderdaan en verblijft sinds 1988 in Nederland. Tot 1996 had hij een verblijfsvergunning wegens verblijf bij zijn echtgenote. Na 2007 heeft hij geen verblijfstitel meer. Sinds 1997 heeft hij met onderbrekingen gewerkt. In 2008 is zijn laatste werkgever failliet verklaard. Tümer krijgt geen vergoeding wegens achterstallig loon, op grond van de insolventieregeling, omdat hij niet legaal verblijft in Nederland. Voor de Centrale Raad van Beroep voert Tümer aan dat hij werknemer is, ook al is hij een derdelander en moet hij worden beschouwd illegaal in Nederland te verblijven.

Hof: Ook een werknemer die illegaal verblijft in een lidstaat kan aanspraak maken op bescherming tegen insolventie van werkgever. Richtlijn 80/987/EEG staat in de weg aan een nationale regeling, volgens welke een derdelander die illegaal in de betrokken lidstaat verblijft, niet wordt aangemerkt als werknemer die aanspraak kan maken op een insolventie-uitkering wegens met name onvervulde loonaanspraken in geval van insolventie van de werkgever, terwijl deze derdelander krachtens het civiele recht van die lidstaat wordt aangemerkt als „werknemer” die recht heeft op loon in verband waarmee hij tegen zijn werkgever beroep kan instellen bij de nationale rechter.

Zie ook:

- [ECLI:NL:CRVB:2013:CA0789](#)
- [ECLI:NL:RBSHE:2009:CA1633](#)

“This judgment is an important confirmation that EU employment law in principle applies to third-country nationals in general, including (but not limited to) irregular migrants.” [Irregular migrants and EU employment law \(EU law analysis blog\)](#)

ARREST – 13 november 2014 – Zaak C-416/13 – Vital Pérez – persbericht – arrest

Prejudiciële verwijzing – Sociale politiek – Gelijke behandeling in arbeid en beroep – Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Artikel 21 – Richtlijn 2000/78/EG – Artikelen 2, lid 2, 4, lid 1, en 6, lid 1 – Leeftijdscriminatie – Nationale bepaling – Aanstellingseisen voor lokale politieagenten – Leeftijdsgrens van 30 jaar – Rechtvaardigingsgronden

Hof: De wet van het Prinsdom Asturië die een maximumleeftijd van 30 jaar instelt voor het aanwerven van lokale politieagenten is in strijd met richtlijn 2000/78/EG. Deze leeftijdsgrens levert immers een ongerechtvaardigde discriminatie op.

Zie ook: [Asturia's maximum age limit for police recruitment contrary to EU law \(New Europe blog\)](#)

ARREST – 11 november 2014 – Zaak C-530/13 – Schmitzer – **Grote Kamer – arrest**

Prejudiciële verwijzing – Sociale politiek – Richtlijn 2000/78/EG – Gelijke behandeling in arbeid en beroep – Artikel 2, leden 1 en 2, sub a – Artikel 6, lid 1 – Discriminatie op grond van leeftijd – Nationale regeling op grond waarvan voor de bepaling van de bezoldiging tijdvakken van opleiding en van dienst die zijn vervuld vóór de leeftijd van 18 jaar in aanmerking kunnen worden genomen onder de voorwaarde dat de wachttijd voor salarisverhoging wordt verlengd – Rechtvaardiging – Geschiktheid om het nagestreefde doel te bereiken – Mogelijkheid om de verlenging van de wachttijd voor salarisverhoging te betwisten

Hof: Een nationale wettelijke regeling op grond waarvan rekening wordt gehouden met opleidings- en diensttijdvakken van vóór de leeftijd van 18 jaar, maar tegelijkertijd voor door die discriminatie getroffen ambtenaren de wachttijd voor overgang van de eerste naar de tweede salaristrap van iedere tewerkstellingsgroep en iedere bezoldigingsgroep wordt verlengd met drie jaar is niet verenigbaar met richtlijn 2000/78/EG.

Een ambtenaar die door de wijze van vaststelling van de peildatum voor de berekening van zijn salarisverhoging is gediscrimineerd op grond van zijn leeftijd, moet zich op artikel 2 van die richtlijn kunnen beroepen ter betwisting van de discriminerende gevolgen van de verlenging van de wachttijden, ook al heeft hij op zijn verzoek herziening van die datum gekregen.

ARREST – 5 november 2014 – Zaak C-476/12 – Österreichischer Gewerkschaftsbund – arrest

Prejudiciële verwijzing – Sociale politiek – Kaderovereenkomst inzake deeltijdarbeid – Discriminatieverbod – Collectieve arbeidsovereenkomst die voorziet in een kindertoelage – Berekening van de kindertoelage ten voordele van deeltijdwerkers volgens het pro rata temporis-beginsel - Clausule 4 van de kaderovereenkomst inzake deeltijdarbeid, gesloten op 6 juni 1997, die is opgenomen in de bijlage bij richtlijn 97/81/EG van de Raad van 15 december 1997 betreffende de door de Unice, het CEEP en het EVV gesloten raamovereenkomst inzake deeltijdarbeid

Hof: Het pro rata temporis-beginsel is van toepassing op de berekening van het bedrag van een kindertoelage die wordt uitgekeerd door de werkgever van een deeltijdwerker en die is opgenomen in een collectieve arbeidsovereenkomst zoals die welke van toepassing is op de werknemers van de Oostenrijkse banken en bankiers.

ARREST – 26 november 2014 – gevoegde zaken C-22/13, C-61/13 tot en met C-63/13 en C-418/13 - Macolo e.a. - arrest

Prejudiciële verwijzing – Sociale politiek – Raamovereenkomst EVV, UNICE en CEEP inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd – Opeenvolgende arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd – Onderwijs – Publieke sector – Waarneming van vacante en beschikbare posten in afwachting van de afronding van vergelijkende onderzoeken – Clausule 5, punt 1 – Maatregelen ter voorkoming van misbruik van opeenvolgende arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd – Begrip 'objectieve redenen' die dergelijke overeenkomsten rechtvaardigen – Sancties – Verbod van omzetting in een arbeidsverhouding voor onbepaalde tijd – Geen recht op schadevergoeding

Hof: Italiaanse regelgeving inzake arbeidscontracten voor bepaalde tijd in de onderwijssector is in strijd met EU-recht. Clausule 5, punt 1, van de raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd (EVV, de UNICE en het CEEP) verzet zich tegen een nationale wettelijke regeling die de vernieuwing mogelijk maakt van overeenkomsten voor bepaalde tijd om te voorzien in posten van personeel in afwachting van de afronding van vergelijkende onderzoeken voor de aanwerving van personeel in vaste dienst voor staatscholen, zonder dat precieze termijnen worden gegeven voor de afronding van deze vergelijkende onderzoeken en onder uitsluiting van elke mogelijkheid voor die leerkrachten en dat personeel op vergoeding van de schade die door een dergelijke vernieuwing eventueel wordt geleden.

CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 20 november 2014 – Zaak C-533/13 – AKT – **Grote Kamer – conclusie**

Uitzendarbeid – Richtlijn 2008/104/EG – Artikel 4, lid 1 – Beperkingen van of verbod op de inzet van uitzendkrachten – Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Artikel 28 – Recht op collectieve onderhandelingen en collectieve actie – Toetsing van de verenigbaarheid van een bepaling in een collectieve arbeidsovereenkomst met het Unierecht – Rol van de nationale rechter – Horizontaal geschil

A-G: Artikel 4, lid 1, van richtlijn 2008/104/EG verbiedt de handhaving of de invoering van beperkingen van of een verbod op de inzet van uitzendarbeid die niet zijn gerechtvaardigd met redenen van algemeen belang, die met name verband houden met de bescherming van de uitzendkrachten, de eisen ten aanzien van de gezondheid en veiligheid op het werk, of de noodzaak de goede werking van de arbeidsmarkt te garanderen en misbruik te voorkomen.

Artikel 4, lid 1, van richtlijn 2008/104 staat niet in de weg aan een nationale regeling die enerzijds de inzet van uitzendkrachten beperkt tot tijdelijke taken die om objectieve redenen niet kunnen worden uitgevoerd door de vaste werknemers van de inlenende onderneming, en die anderzijds de langdurige inzet van uitzendkrachten voor de normale bedrijfsactiviteit naast de vaste werknemers van de onderneming verbiedt.

BEROEPSKWALIFICATIES

CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 5 november 2014 – Zaak C-477/13 – Angerer – conclusie

Vrij verkeer van personen – Vrijheid van vestiging – Richtlijn 2005/36/EG – Erkenning van beroepskwalificaties – Toegang tot het beroep van architect – Migrant met een diploma dat niet is opgenomen in bijlage V, punt 5.7, bij richtlijn 2005/36/EG – Artikel 10 – Betekenis van „een bijzondere en uitzonderlijke reden” – Begrip „architect”

A-G: De woorden „een bijzondere en uitzonderlijke reden” in artikel 10 van richtlijn 2005/36/EG verwijzen slechts naar de punten sub a tot en met g van dat artikel. Een aanvrager hoeft niet aan te tonen dat er sprake is van een verdere „bijzondere en uitzonderlijke reden” naast die genoemd in artikel 10, sub a t/m g.

De term „architecten” in artikel 10, sub c, van richtlijn 2005/36 verwijst naar het beroep waartoe een aanvrager wenst te worden toegelaten. De uitlegging ervan mag geen afbreuk doen aan de werkingssfeer van het stelsel van erkenning van opleidingstitels van titel III, hoofdstuk I, van richtlijn 2005/36

CONSUMENTENRECHT

ARREST – 20 november 2014 – Zaak C-310/13 – Novo Nordisk Pharma – arrest

Prejudiciële verwijzing – Richtlijn 85/374/EEG – Bescherming van de consument – Aansprakelijkheid voor producten met gebreken – Materiële werkingssfeer van de richtlijn – Speciale aansprakelijkheidsregelingen die bestonden op het ogenblik van de kennisgeving van de richtlijn – Toelaatbaarheid van een nationale aansprakelijkheidsregeling op grond waarvan informatie kan worden verkregen over de bijwerkingen van farmaceutische producten

Hof: Richtlijn 85/374/EEG verzet zich niet tegen een nationale regeling waarbij een speciale aansprakelijkheidsregeling als bedoeld in artikel 13 van deze richtlijn wordt ingesteld, die na de kennisgeving van deze richtlijn aan de betrokken lidstaat aldus wordt gewijzigd dat de consument het recht heeft van de fabrikant van het farmaceutische product informatie te verlangen over de bijwerkingen van dat product.

Zie ook: [Producers of medicines must share information on their adverse effects](#) (consumer law blog)

CONCLUSIE AG SHARPSTON – 27 november 2014 – Zaak C-497/13 – Faber – Nederlandse zaak - conclusie

Richtlijn 1999/44/EG – Hoedanigheid van de koper – Bescherming in rechte – Gebrek aan overeenstemming van goederen – Verplichting om verkoper op de hoogte te stellen – Bewijslast

Faber heeft in mei 2008 een gebruikte auto gekocht van Hazet. In september van hetzelfde jaar is de auto tijdens een rit in brand gevlogen en op de vluchtstrook volledig uitgebrand. Faber heeft Hazet aansprakelijk gesteld voor de schade. Een technische expertise is niet meer mogelijk omdat het wrak niet meer beschikbaar is voor onderzoek. Volgens Hazet heeft Faber niet tijdig geklaagd. De nationale rechter vraagt of Faber bepaalde rechten kan omlenen aan richtlijn 1999/44 inzake consumentenbescherming.

A-G: Wanneer een koper een vordering tot schadevergoeding heeft ingesteld tegen een verkoper op grond van nationaalrechtelijke bepalingen die mede op consumentenovereenkomsten van toepassing zijn, zonder uitdrukkelijk te stellen consument te zijn, kan een regel van nationaal procesrecht een nationale rechter niet beletten te onderzoeken of die persoon toch een consument is in de zin van richtlijn 1999/44/EG en om vervolgens het nationale consumentenrecht in een met richtlijn 1999/44 overeenstemmende uitlegging toe te passen. De nationale rechter mag niet treden buiten de door partijen getrokken grenzen van het geschil. Dezelfde verplichting tot ambtshalve onderzoek en dezelfde voorwaarden gelden voor een procedure in hoger beroep waarin (i) ten minste één partij een beroep heeft gedaan op nationaalrechtelijke bepalingen die (althans gedeeltelijk) richtlijn 1999/44 uitvoeren, en (ii) afhankelijk van de vraag of een der partijen (al dan niet) een consument is, deze kan (of niet kan) in aanmerking komen voor de verhoogde bescherming die deze bepalingen toekennen. De omstandigheid dat een consument wordt bijgestaan door een advocaat doet aan deze conclusie niet af.

Het doeltreffendheidsbeginsel vereist ambtshalve toepassing te geven aan artikel 5, lid 3, van de richtlijn, mits de nationale rechter over de benodigde juridische en feitelijke gegevens beschikt en niet buiten de door partijen getrokken grenzen van het geschil treedt.

Richtlijn 1999/44 stelt geen beperkingen aan de bevoegdheid van de lidstaten om bewijsrechtelijke regels vast te stellen en toe te passen met betrekking tot het in artikel 5, lid 2, van richtlijn 1999/44 gestelde vereiste dat de consument de verkoper op de hoogte stelt van het gebrek aan overeenstemming, mits het nationale recht (i) voorziet in een periode van ten minste twee maanden, (ii) geen regels voorschrijft die wijziging brengen in de inhoud van de verplichtingen uit hoofde van artikel 5 van richtlijn 1999/44, en (iii) de toepasselijke regels ook overigens niet ongunstiger zijn dan de regels die gelden voor op nationaal recht gebaseerde vorderingen, en niet zijn gesteld op een manier die het in de praktijk onmogelijk of uiterst moeilijk maakt om de door het Unierecht verleende rechten uit te oefenen.

Zie ook:

- [Prejudiciële verwijzing van Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden van 10 september 2013](#)
- [Ex Officio Examination of the Status of the Buyer and Burden of Proof in Consumer Sales \(consumer law blog\)](#)

ENERGIEMARKT

ARREST – 26 november 2014 – Zaak C-66/13 – Green network - arrest

Prejudiciële verwijzing – Nationale steunregeling voor het verbruik van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen – Verplichting voor de elektriciteitsproducenten en -importeurs om aan het nationale netwerk een bepaalde hoeveelheid elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen te leveren of om, wanneer zij dit niet doen, bij de bevoegde autoriteit ‘groenestroomcertificaten’ te kopen – Bewijs van die levering vereist dat certificaten worden overgelegd waaruit de groene oorsprong van de geproduceerde of ingevoerde elektriciteit blijkt – Aanvaarding van in een derde staat afgegeven certificaten op voorwaarde dat die derde staat en de betrokken lidstaat een bilaterale overeenkomst hebben gesloten of dat de nationale netbeheerder van die lidstaat en een vergelijkbare autoriteit van die derde staat een overeenkomst hebben gesloten – Richtlijn 2001/77/EG – Externe bevoegdheid van de Gemeenschap – Loyale samenwerking

Hof: De EG beschikt over een exclusieve externe bevoegdheid die in de weg staat aan een nationale bepaling die voorziet in de toekenning van een vrijstelling van de verplichting om groenestroomcertificaten aan te kopen wanneer uit een derde staat ingevoerde elektriciteit op de nationale verbruiksmarkt wordt gebracht. Het Unierecht staat eraan in de weg dat een nationale rechterlijke instantie, nadat zij een dergelijke nationale bepaling wegens strijd met dat recht buiten toepassing heeft gelaten, in plaats daarvan een eerdere nationale bepaling toepast die in wezen overeenstemt met bedoelde bepaling en voorziet in de toekenning van een vrijstelling van de verplichting om groenestroomcertificaten aan te kopen wanneer uit een derde staat ingevoerde elektriciteit op de nationale verbruiksmarkt wordt gebracht.

EXTERNE BETREKKINGEN

Bevriezing van tegoeden

ARREST – 5 november 2014 – Gevoegde zaken T-307/12 en T-408/13 – Mayaleh / Raad – persbericht – arrest

Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid – Beperkende maatregelen tegen Syrië – Bevriezing van tegoeden – Functie van gouverneur van de centrale bank van Syrië – Beroep tot nietigverklaring – Mededeling van een handeling houdende beperkende maatregelen – Beroepstermijn – Ontvankelijkheid – Rechten van de verdediging – Eerlijk proces – Motiveringsplicht – Bewijslast – Recht op effectieve rechterlijke bescherming – Evenredigheid – Recht op eigendom – Recht op een privéleven en een gezins- en familieleven – Toepassing van toegangsbeperkingen op een onderdaan van een lidstaat – Vrij verkeer van burgers van de Unie

Gerecht: De maatregelen opgelegd aan de “Governor of the Central Bank of Syria” worden bevestigd. Hij mag wel naar Frankrijk reizen omdat hij ook de Franse nationaliteit heeft.

CONCLUSIE A-G MENGOZZI – 12 november 2014 – Zaak C-585/13 P – Europäisch-Iranische Handelsbank / Raad – conclusie

Hogere voorziening – Beperkende maatregelen ten aanzien van Iran – Lijst van personen en entiteiten waarvan de tegoeden en economische middelen worden bevroren – Plaatsing van rekwirantes naam op een lijst – Voorwaarden voor plaatsing op een lijst – Verbod om de beperkende maatregelen te omzeilen – Voorwaarden voor de rechtmatigheid van financiële transacties waarbij op een lijst geplaatste Iraanse banken betrokken zijn – Vrijgave van de tegoeden – Procedure van voorafgaande toestemming – Door de bevoegde nationale autoriteit verleende toestemmingen – Zogeheten procedure van de ‚derde weg‘ – Algemeen geldende goedkeuring

A-G: De hogere voorziening moet worden afgewezen, die was ingesteld tegen de beslissing van het gerecht om besluiten om de Europäisch-Iranische Handelsbank op de lijst te zetten van personen en instellingen wier tegoeden in het kader van de strijd tegen Iraanse nucleaire proliferatie moeten worden bevroren, niet nietig te verklaren.

ARREST – 25 november 2014 – Zaak T-384/11 – Safa Nicu Sepahan / Raad – arrest

Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid – Beperkende maatregelen ten aanzien van Iran ter voorkoming van nucleaire proliferatie – Bevriezing van tegoeden – Beoordelingsfout – Recht op effectieve rechterlijke bescherming – Schadevordering

Gerecht: Punt 19 van deel I, sub B, van bijlage I bij uitvoeringsverordening (EU) nr. 503/2011 van de Raad en punt 61 van deel I, sub B, van bijlage IX bij verordening (EU) nr. 267/2012 worden nietig verklaard voor zover zij betrekking hebben op Safa Nicu Sepahan Co.

FINANCIËLE MARKTEN

ARREST – 12 november 2014 – Zaak C-140/13 – Altmann e.a. – arrest

Prejudiciële verwijzing – Harmonisatie van wetgevingen – Richtlijn 2004/39/EG – Artikel 54 – Geheimhoudingsplicht van nationale autoriteiten die financieel toezicht uitoefenen – Informatie betreffende een frauduleuze beleggingsonderneming die zich in staat van gerechtelijke vereffening bevindt

Hof: Een nationale toezichthoudende autoriteit kan zich in het kader van een administratieve procedure ten aanzien van een persoon die haar heeft verzocht om inzage te verlenen in informatie betreffende een beleggingsonderneming die zich ondertussen in staat van gerechtelijke vereffening bevindt, zonder dat het betrokken geval onder het strafrecht valt of dat sprake is van een civiele of handelsrechtelijke procedure, beroepen op haar verplichting om het beroepsgeheim in acht te nemen, ook al hield het bedrijfsmodel van deze onderneming in wezen in dat grootschalige fraude werd gepleegd met het oog op de bewuste benadeling van beleggers en zijn verschillende leidinggevendenden van deze onderneming tot gevangenisstraffen veroordeeld.

CONCLUSIE A-G JÄÄSKINEN – 20 november 2014 – Zaak C-507/13 – Verenigd Koninkrijk / Parlement en Raad – **Grote Kamer – persbericht – conclusie**

Toezicht op kredietinstellingen en beleggingsondernemingen – Beroep tot nietigverklaring – Richtlijn 2013/36/EU – Artikelen 94, lid 1, sub g, 94, lid 2, en 162, leden 1 en 3 – Vaststelling van ratio's tussen vaste en variabele componenten van de beloning die mag worden betaald aan medewerkers van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen wier beroepswerkzaamheden het risicoprofiel van een instelling materieel beïnvloeden – Verordening (EU) nr. 575/2013 – Artikelen 450, lid 1, sub d, i en j, en 521, lid 2 – Openbaarmaking van bepaalde informatie betreffende de beloning – Keuze van rechtsgrondslag – Beginselen van evenredigheid, subsidiariteit en rechtszekerheid – Bevoegdheidsoverschrijding – Bescherming van persoonsgegevens – Internationaal gewoonterecht – Extraterritoriale werking van artikel 94, lid 1, sub g, van richtlijn 2013/36/EU

AG: De wettelijke regeling van de EU die de bonussen van bankiers begrenst is geldig tot een bepaald percentage van hun basisloon. De oplegging van een vaste verhouding tussen de bonussen en het basisloon beperkt de totale loonmassa niet.

Zie ook:

- [Europees bonusplafond kan door de beugel](#) (Telegraaf)
- [EU Court adviser backs cap on bankers bonus](#) (New Europe blog)

FISCALE BEPALINGEN

BTW

CONCLUSIE A-G KOKOTT – 5 november 2014 – Zaak C-499/13 – Macikowski – conclusie

Belastingwetgeving – Belasting over de toegevoegde waarde – Artikelen 193, 199, lid 1, sub g, en 204 tot en met 206 van richtlijn 2006/112/EG – Levering van onroerende zaak in het kader van een executoriala verkoop – Verplichting van betrokken deurwaarder om belasting over de toegevoegde waarde hierover te berekenen, te innen en door te storten – Aansprakelijkheid voor niet betaalde belasting – Evenredigheidsbeginsel – Beginsel van fiscale neutraliteit

A-G: Richtlijn 2006/112/EG verzet zich niet tegen een nationale regeling volgens welke de bij de levering van een onroerende zaak in het kader van een executoriala verkoop betrokken gerechtsdeurwaarder de verplichting heeft om de verschuldigde btw te berekenen, te innen en door te storten zonder inaanmerkingneming van het bedrag aan voorbelasting dat vanaf de aanvang van het belastingtijdvak is betaald, en hij bij niet-nakoming van deze verplichting met zijn gehele vermogen aansprakelijk is, voor zover de handelwijze van een derde waarop de gerechtsdeurwaarder geen invloed heeft, hem niet belet zijn verplichtingen na te komen.

CONCLUSIE A-G KOKOTT – 13 november 2014 – Zaak C-512/13 – Sopora – **Grote Kamer – **Nederlandse zaak** – conclusie**

Belastingwetgeving – Vrij verkeer van werknemers – Artikel 45 VWEU – Nationale loonbelasting – Vergoeding door de werkgever van extraterritoriale kosten van de werknemer – Onbelast forfaitair bedrag voor buitenlandse werknemers ten belope van 30 % van de grondslag van de loonbelasting – Vereiste van een buitenlandse woonplaats op een afstand van meer dan 150 km van de staatsgrens – Voorkeurbehandeling ten opzichte van eigen onderdanen – Benadeling van onderdanen van verschillende lidstaten onderling
Sopora werkt voor een Duitse werkgever in Nederland. Voorafgaand aan zijn tewerkstelling in Nederland woonde hij in Duitsland, op minder dan 150 km van de Nederlandse grens. Hij bleef in Duitsland wonen, maar huurde voor zijn verblijf door de week een appartement in Nederland. Hij heeft verzocht om toepassing van de 30 procent regeling (op grond waarvan bepaalde vergoedingen onbelast blijven indien zij betrekking hebben op extra kosten van tijdelijk verblijf van een buitenlandse werknemer). De Nederlandse belastingdienst heeft dit verzoek echter afgewezen omdat hij niet op meer dan 150 km afstand woonde. De Hoge Raad vraagt of het afstandsvereiste een inbreuk vormt op het EU-recht.

A-G: Een nationale bepaling die een belastingvoordeel als de in geding zijnde forfaitaire regeling afhankelijk maakt van een voorwaarde als het 150-kilometercriterium is slechts verenigbaar met artikel 45 VWEU wanneer in de eerste plaats het criterium van de afstand van de woonplaats tot de grens in de overgrote meerderheid van de gevallen niet-ingezetenen werknemers identificeert die dagelijks naar hun werk in Nederland kunnen pendelen, en in de tweede plaats dergelijke werknemers in feite niet worden geconfronteerd met extraterritoriale kosten in de zin van de forfaitaire regeling. Of deze voorwaarden vervuld zijn, dient de verwijzende rechter uit te maken.

Zie ook:

- [ECLI:NL:HR:2013:474](#)
- [ECLI:NL:RBBRE:2012:BY4061](#)

INTELLECTUELE EIGENDOM

CONCLUSIE A-G BOT – 18 november 2014 – Zaak C-146 en 147/13 – Spanje / Parlement en Raad – **Grote Kamer – persbericht – conclusie**

Beroep tot nietigverklaring – Uitvoering van een nauwere samenwerking – Instelling van eenheidsoctrooibeschermtng – Verordening (EU) nr. 1257/2012 – Effectieve rechterlijke toetsing – Ontbreken van rechtsgrondslag – Misbruik van bevoegdheid – Beginselen van autonomie en uniformiteit – Rechtmatigheidscontrole – Toepassing van het recht van de Unie - Spanje komt op tegen de taalregeling voor het EU-octrooi.

A-G: *Verwerping van het beroep. De taalkeuze verlaagt aanzienlijk de kosten voor vertaling en waarborgt beter het rechtszekerheidsbeginsel.*

Zie ook:

- [Spain's actions against unitary patent must be dismissed \(New Europe blog\)](#)

“In principle, this case is important because it raises questions about the substantive grounds governing the implementation of enhanced cooperation. However, in practice only the argument relating to discrimination touches upon those substantive issues. And furthermore, in this case the discrimination argument doesn't concern the nature of enhanced cooperation as such: the languages argument could equally be made against an EU legal measure which applies to all Member States, but which allows for the use of a limited number of languages only. Indeed, such an argument was made (unsuccessfully) against the translation regime of the EU trademark (the Kik judgment), which differs from the EU patent because it puts Spanish and Italian on an equal footing with the other three languages. It looks as if we might have to wait for the legal challenge to the future financial transaction tax before the substantive rules on enhanced cooperation are interpreted by the CJEU.” [Whatever it takes: the Advocate-General's opinion on the EU's unitary patent \(EU law analysis blog\)](#)

ARREST – 25 november 2014 – Zaak T-450/09 – Simba toys/BHIM

Gemeenschapsmerk – Nietigheidsprocedure – Driedimensionaal gemeenschapsmerk – Kubus met vlakken die roosterstructuur hebben – Absolute weigeringsgronden – Artikel 76, lid 1, eerste volzin, van verordening (EG) nr. 207/2009 – Geen teken dat uitsluitend bestaat uit de vorm van de waar die noodzakelijk is om een technische uitkomst te verkrijgen

Hof: De inschrijving van de vorm van de Rubik's cube als gemeenschapsmerk is geldig. De grafische voorstelling van deze kubus bevat geen technische oplossing die in de weg staat aan de bescherming ervan als merk

JUSTITIËLE SAMENWERKING IN BURGERLIJKE ZAKEN

ARREST – 12 november 2014 – Zaak C-656/13 – L – arrest

Prejudiciële verwijzing – Ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid – Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken – Bevoegdheid inzake ouderlijke verantwoordelijkheid – Verordening (EG) nr. 2201/2003 – Artikel 12, lid 3 – Kind van niet-gehuwde ouders – Prorogatie van rechtsmacht – Geen andere verwante aanhangige zaak – Aanvaarding van de bevoegdheid – Betwisting van de bevoegdheid van een rechter door een partij die bij dezelfde rechter beroep heeft ingesteld

Hof: Artikel 12, lid 3, van verordening (EG) nr. 2201/2003 kan voor een procedure inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid de grondslag vormen van de bevoegdheid van een rechter van een andere lidstaat dan de lidstaat waar het kind zijn gewone verblijfplaats heeft, ook al is bij de gekozen rechter geen andere procedure aanhangig.

CONCLUSIE AG SZPUNAR- 27 november 2014 – Zaak C-557/13 – Lutz - conclusie

Prejudiciële verwijzing – Verordening (EG) nr. 1346/2000 – Artikelen 4 en 13 – Beroep tegen nadelige handeling – Verjarings-, verval- en beroepstermijnen – Vormvereisten – Bepaling van het toepasselijke recht – Na de opening van de insolventieprocedure verrichte betaling krachtens een daarvóór gelegd beslag

AG: Artikel 13 van verordening nr. 1346/2000 is van toepassing op een situatie waarin een zakelijk recht vóór de opening van de insolventieprocedure is gevestigd en de betaling van het bedrag waarop krachtens dit recht beslag is gelegd, na de opening van deze procedure is verricht. De in artikel 13 van verordening nr. 1346/2000 opgenomen uitzonderingsregeling omvat ook de overeenkomstig de lex causae geldende verjarings-, beroeps- en

vervaltermijnen. De vormvoorschriften die bij de uitoefening van het recht uit hoofde van artikel 13 van verordening nr. 1346/2000 in acht moeten worden genomen, worden beheerst door de *lex causae*.

LANDBOUW EN VISSERIJ

ARREST – 13 november 2014 – Zaak T-481/11 – Spanje / Commissie – persbericht – arrest

Landbouw – Gemeenschappelijke ordening van de markten – Sector groenten en fruit – Citrusvruchten – Beroep tot nietigverklaring – Bevestigende handeling – Nieuwe en wezenlijke feiten – Ontvankelijkheid – Voorwaarden voor de afzet – Aanduidingsvoorschriften – Vermelding van de conserveringsmiddelen of van de andere chemische substanties die zijn gebruikt als naogstbehandeling – Aanbevelingen inzake normen die de Economische Commissie voor Europa van de Verenigde Naties heeft aangenomen

Gerecht: De verplichte vermelding van het, na het oogsten, gebruikt zijn van conserveringsmiddelen of andere chemische stoffen bij citrusvruchten is niet discriminatoir. Spanje had aangevoerd dat deze verplichting niet voor andere fruitsoorten geldt, waardoor consumenten ten onrechte kunnen denken dat bij die soorten geen conserveringsmiddelen gebruikt worden.

ARREST – 6 november 2014 – Zaak C-335/13 – Feakins – arrest

Prejudiciële verwijzing – Gemeenschappelijk landbouwbeleid – Bedrijfstoelageregeling – Verordening (EG) nr. 795/2004 van de Commissie – Artikel 18, lid 2 – Nationale reserve – Uitzonderlijke omstandigheden – Beginsel van gelijke behandeling

Hof: Het Hof gaat in op aspecten verband houdend met de regeling van inkomenssteun voor landbouwers, die was losgekoppeld van de productie (bedrijfstoelageregeling), zoals cumulatie van voordelen die voortvloeien uit de regeling, en de verhouding tussen het beginsel van bevoegdheidstoedeling en het beginsel van gelijke behandeling.

ARREST – 26 november 2014 – Gevoegde zaken C-103/12 en C-165/12 – Parlement/Raad en Commissie/Raad - **Grote Kamer – arrest**

Beroepen tot nietigverklaring – Besluit 2012/19/EU – Rechtsgrondslag – Artikel 43, leden 2 en 3, VWEU – Bilaterale overeenkomst tot verlening van een exploitatiemachtiging voor het overschot van de toegestane vangst – Keuze van de betrokken derde staat waaraan de Unie een machtiging verleent om biologische rijkdommen te exploiteren – Exclusieve economische zone – Politiek besluit – Vaststelling van de vangstmogelijkheden

Hof: Besluit 2012/19/EU (vangstmogelijkheden in wateren van de EU aan vissersvaartuigen die de vlag van de Bolivariaanse Republiek Venezuela voeren in de exclusieve economische zone voor de kust van Frans-Guyana) wordt nietig verklaard. De gevolgen van besluit 2012/19/EU blijven gehandhaafd tot aan de inwerkingtreding, binnen een redelijke termijn na de uitspraak van dit arrest, van een nieuw besluit dat is gebaseerd op de juiste rechtsgrondslag, namelijk artikel 43, lid 2, VWEU juncto artikel 218, lid 6, sub a-v, VWEU.

[“The broader implications of this judgment remain to be seen. But it’s an early indication that the Court is inclined to tilt in favour of a broad interpretation of the scope of the EP’s legislative and treaty approval powers over agriculture and fisheries following the entry into force of the Treaty of Lisbon.” So long and thanks for all the fish: the CJEU clarifies international law and institutional issues applying to fisheries \(EU law analysis blog\)](#)

LUCHTVAART

Beschikking – 14 november 2014 – Zaak C-394/14 - Siewert/Condor – beschikking

Prejudiciële verwijzing – Reglement voor de procesvoering – Artikel 99 – Luchtvervoer – Verordening (EG) nr. 261/2004 – Langdurige vertraging van vluchten – Compensatie voor luchtreizigers – Vrijstellingen van de verplichting van de luchtvaartmaatschappij tot betaling

van compensatie – Begrip ‚buitengewone omstandigheden’– Schade aan het vliegtuig toegebracht door een mobiele vliegtuigtrap bij een vorige vlucht

Hof: Afdoening bij beschikking op grond van artikel 99 van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie kan het Hof. Het antwoord op de prejudiciële vraag kan duidelijk uit de rechtspraak worden afgeleid. De botsing van een mobiele vliegtuigtrap van een luchthaven met een vliegtuig is geen voorval dat kan worden aangemerkt als „buitengewone omstandigheid” op grond waarvan de luchtvaartmaatschappij wordt vrijgesteld van haar verplichting de luchtreizigers compensatie te betalen bij een langdurige vertraging van een vlucht die door dit vliegtuig wordt uitgevoerd.

Zie ook:

- [CVRIA on flight delay compensation \(new Europe blog\)](#)
- [Air passengers' rights - Sandy Siewert and Others v Condor Flugdienst \(consumer law blog\)](#)

MEDEDINGING

CONCLUSIE A-G WATHELET – 20 november 2014 – Zaak C-170/13 – Huawei Technologies – persbericht – conclusie

Mededinging – Artikel 102 VWEU – Misbruik van machtspositie – Inbreukvordering die wordt ingesteld door de houder van een octrooi dat essentieel is voor de standaard die is vastgesteld door een standaardisatieorganisatie – Verbintenis om derden licenties te verlenen onder FRAND-condities (Fair, Reasonable and Non-Discriminatory terms), te weten onder voorwaarden die eerlijk, redelijk en niet-discriminerend zijn

A-G: De houder van een standaard-essentieel octrooi kan worden verplicht om een concreet licentievoorstel te doen aan degene die inbreuk maakt op zijn octrooi, voordat hij een vordering tot staking tegen hem kan instellen. Dat is het geval wanneer de octrooihouder een machtspositie heeft en aan een standaardisatieorganisatie heeft toegezegd om derden licenties te verlenen onder voorwaarden die eerlijk, redelijk en niet-discriminerend zijn, en de inbreukmaker bereid was om een dergelijke licentieovereenkomst te sluiten, daarop ook aanstuurde en in staat was om dat te doen.

ARREST – 12 november 2014 – Zaak C-580/12 P – Guardian Industries en Guardian Europe / Commissie – persbericht – arrest

Hogere voorziening – Mededingingsregelingen – Markt van vlakglas in de Europese Economische Ruimte (EER) – Vaststelling van prijzen – Berekening van de hoogte van de geldboete – Inaanmerkingneming van interne verkopen van de ondernemingen – Redelijke termijn – Ontvankelijkheid van met het oog op de terechtzitting voor het Gerecht overgelegde stukken

Hof: Het arrest van het Gerecht van de Europese Unie Guardian Industries en Guardian Europe/Commissie wordt vernietigd voor zover daarin het middel gebaseerd op schending van het non-discriminatiebeginsel met betrekking tot de berekening van de hoofdelijk aan Guardian Industries Corp. en aan Guardian Europe Sàrl opgelegde geldboete, is afgewezen. Het hof verlaagt de boete voor de rol gespeeld in het kartel, van 148 miljoen euro tot 103,6 miljoen euro.

“In today’s judgment, the Court of Justice sets aside the judgment of the General Court in part and reduces the fine imposed on Guardian from €148 million to €103.6 million. The Court of Justice notes that, in order to determine the amount of the fine to be imposed on an undertaking, the proportion of the overall turnover deriving from the sale of products in respect of which the infringement was committed is able to reflect the economic importance of the infringement and the relative weight of that undertaking in it. As regards those sales, a distinction must therefore not be drawn between external and internal sales. Excluding a company’s internal sales would effectively favour vertically integrated companies³ by reducing their relative weight in the infringement to the detriment of the other companies, on the basis of a criterion which has no connection with the objective pursued (namely that of reflecting the economic importance of the infringement and the relative weight of each of the undertakings that took part in it). The Court notes that the exclusion of the internal

sales led to the relative weight of Saint-Gobain (a vertically integrated company) in the infringement in particular being reduced and that of Guardian (a non-vertically integrated company) being increased commensurately. The Court therefore decides to reduce the amount of the fine imposed on Guardian by 30% and to set that fine at €103.6 million." [CVRIA reduces fine imposed on Guardian for flat-glass cartel](#) (New Europe blog)

MILIEU

ARREST – 6 november 2014 – Zaak C-395/13 – Commissie/België – arrest

Niet-nakoming – Stedelijk afvalwater – Richtlijn 91/271/EEG – Artikelen 3 en 4 – Verplichting tot opvangen – Verplichting tot behandelen

Hof: De richtlijn die de opvang en behandeling van stedelijk afvalwater regelt, in 48 Belgische gemeenten is niet nageleefd.

CONCLUSIE A-G KOKOTT – 13 november 2014 – Zaak C-570/13 – Gruber – conclusie

Milieu – Richtlijn 2011/92/EU – Milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten – Bouw van een winkelboulevard – Bindende werking van een overheidsbesluit om geen milieueffectbeoordeling te verrichten – Geen inspraak van het publiek

CONCLUSIE A-G KOKOTT – 20 november 2014 – Zaak C-534/13 – Fipa Group e.a – conclusie

Artikel 191, lid 2, VWEU – Richtlijn 2004/35/EG – Aansprakelijkheid voor het voorkomen en herstellen van milieuschade – Beginsel 'de vervuiler betaalt' – Verantwoordelijkheid van eigenaar die milieuschade niet heeft veroorzaakt

A-G: Het EU-recht verzet zich tegen een regeling waarbij een eigenaar van een terrein waar milieuvervuiling is geconstateerd, niet kan worden gelast spoedeisende maatregelen tot beveiliging en sanering te nemen, en diens aansprakelijkheid is beperkt tot de waarde van het terrein na de sanering, in het geval dat niet kan worden vastgesteld wie voor de vervuiling verantwoordelijk is of de verantwoordelijke persoon geen herstelwerkzaamheden uitvoert.

ARREST – 19 november 2014 – Zaak C-404/13 – ClientEarth – persbericht – arrest

Prejudiciële verwijzing – Milieu – Luchtkwaliteit – Richtlijn 2008/50/EG – Grenswaarden voor stikstofdioxide – Verplichting om bij het verzoek om uitstel van het vastgestelde uiterste tijdstip een luchtkwaliteitsplan in te dienen – Sancties

ClientEarth is een non-gouvernementele milieubeschermingsorganisatie en vraagt dat de Secretary of State zou worden gelast de Britse luchtkwaliteitsplannen te herzien om uiterlijk op 1 januari 2015 aan de EU-grenswaarden voor stikstofdioxide te voldoen. De Supreme Court stelt hierover vragen aan het Hof van Justitie.

Hof: Artikel 22, lid 1, van richtlijn 2008/50/EG verplicht een lidstaat, te verzoeken om bijstelling van het in deze richtlijn vastgestelde uiterste tijdstip voor naleving van de grenswaarden voor stikstofdioxide, wanneer objectief blijkt dat, rekening gehouden met de bestaande gegevens en ondanks het feit dat deze lidstaat adequate maatregelen ter bestrijding van verontreiniging toepast, overeenstemming met deze grenswaarden in een gegeven zone of agglomeratie niet vanaf het genoemde uiterste tijdstip kan worden bereikt. Richtlijn 2008/50 bevat geen enkele uitzondering op de uit artikel 22, lid 1, voortvloeiende verplichting. Wanneer een lidstaat de vereisten van artikel 13, lid 1, tweede alinea, van richtlijn 2008/50 niet heeft nageleefd maar evenmin onder de voorwaarden van artikel 22 van deze richtlijn om uitstel van het uiterste tijdstip heeft verzocht, staat het aan de bevoegde nationale rechter, waarbij eventueel beroep is ingesteld, om jegens de nationale autoriteit alle noodzakelijke maatregelen te treffen, zoals een bevel, opdat deze autoriteit het in genoemde richtlijn vereiste plan onder de daarin gestelde voorwaarden opstelt.

Zie ook:

- [CVRIA clarifies conditions for postponing nitrogen dioxide limits](#) (New Europe blog)
- [ClientEarth: a landmark in the CJEU's environmental law jurisprudence](#) (EU law analysis)

- [Ping pong: CJEU air pollution ruling – back to the Supreme Court \(UK human rights blog\)](#)

ARREST – 6 november 2014 – Zaak C-395/13 – Commissie/België – arrest

Niet-nakoming – Stedelijk afvalwater – Richtlijn 91/271/EEG – Artikelen 3 en 4 – Verplichting tot opvangen – Verplichting tot behandelen

CONCLUSIE A-G KOKOTT – 13 november 2014 – Zaak C-570/13 – Gruber – conclusie

Milieu – Richtlijn 2011/92/EU – Milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten – Bouw van een winkelboulevard – Bindende werking van een overheidsbesluit om geen milieueffectbeoordeling te verrichten – Geen inspraak van het publiek

A-G: Het is niet verenigbaar met het recht om personen die beroep instellen tegen de goedkeuring van een project op de grond dat er een milieueffectbeoordeling had moeten worden verricht, de bindende werking tegen te werpen van een besluit inzake de voorafgaande verificatie volgens welke geen milieueffectbeoordeling behoeft te worden verricht, wanneer zij dit besluit inzake de voorafgaande verificatie niet eerder konden betwisten. De bindende werking van een besluit inzake de voorafgaande verificatie kan niet kan worden tegengeworpen aan personen in het kader van de toetsing van de goedkeuring van een project door de rechter, wanneer zij geen andere mogelijkheid hadden om dit besluit te betwisten.

SOCIALE ZEKERHEID

ARREST – 11 november 2014 – Zaak C-333/13 – Dano – **Grote Kamer – persbericht – arrest**

Vrij verkeer van personen – Burgerschap van de Unie – Gelijke behandeling – Staatsburger van een lidstaat zonder economische activiteit die op het grondgebied van een andere lidstaat verblijft – Uitsluiting van deze personen van de bijzondere, niet op bijdragebetaling berustende uitkeringen krachtens verordening (EG) nr. 883/2004 – Richtlijn 2004/38/EG – Verblijfsrecht van langer dan drie maanden – Artikelen 7, lid 1, sub b, en 24 – Voorwaarde van voldoende bestaansmiddelen

Hof: Economisch niet-actieve burgers van de Unie die zich naar een andere lidstaat begeven met als enig doel daar sociale bijstand te ontvangen, mogen worden uitgesloten van bepaalde sociale uitkeringen.

Zie ook:

- [Geen uitkering voor economisch niet-actieven uit andere lidstaten \(ECER nieuwsbericht\)](#)
- [Duitsland mag Roemenen uitkering weigeren \(NRC\)](#)
- [EU court: Countries can deny benefits to 'welfare tourists' \(EU observer\)](#)
- [Le "tourisme social" devant la CJUE : rien n'a changé \(libertés chéries\)](#)
- [EU-Freizügigkeit als rechtliche Konstruktion – nicht als soziale Imagination \(Verfassungsblog\)](#)
- [Auf Kollisionskurs: Die Unionsbürgerfreizügigkeit und der Kampf gegen den vermeintlichen „Sozialtourismus“ in der Rs. Dano \(Verfassungsblog\)](#)
- [The End of Free Movement of persons? The CJEU Decision in Dano \(Eutopialaw\)](#)
- [In light of the Dano judgment, when can unemployed EU citizens be expelled? \(EU law analysis blog\)](#)
- [Free movement and social benefits for economically inactive EU citizens: The Dano judgment in historical context \(EU law analysis blog\)](#)
- [Benefit Tourism by EU citizens: the CJEU just says No \(EU law analysis blog\)](#)
- [La fin du « tourisme social » ? Premières remarques sur l'arrêt Dano \(Gde Chambre, C-333/13\) du 11 novembre 2014 \(ELSJ blog\)](#)
- [EU court backs Germany on jobless benefit refusal \(New Europe blog\)](#)
- [Dano and the exclusion of inactive EU citizens from certain non-contributory social benefits \(free movement blog\)](#)

- [The EU says NO to 'benefit tourists': how fundamental is the status of Union citizenship? \(blogeuractiv\)](#)
- [EU-freedom of movement: No protection for the stranded poor \(European law blog\)](#)

ARREST – 6 november 2014 – Zaak C-4/13 – Fassbender-Firman – arrest

Sociale zekerheid – Verordening (EEG) nr. 1408/71 – Gezinsbijslagen – Regels bij cumulatie van rechten op gezinsbijslagen

Hof: Artikel 76, lid 2, van verordening (EEG) nr. 1408/71 machtigt de lidstaat van tewerkstelling om in zijn wetgeving te voorzien in een schorsing van het recht op gezinsbijslagen door de bevoegde instelling wanneer in de lidstaat van woonplaats geen aanvraag voor gezinsbijslagen wordt ingediend. In dergelijke omstandigheden moet de bevoegde instelling die schorsing op grond van dat artikel 76, lid 2, toepassen voor zover is voldaan aan de in die wetgeving vastgestelde voorwaarden voor de toepassing van die schorsing, zonder dat zij dienaangaande over een beoordelingsbevoegdheid beschikt.

ARREST – 5 november 2014 – Zaak C-103/13 – Somova – arrest

Prejudiciële verwijzing – Sociale zekerheid – Verordening (EEG) nr. 1408/71 – Artikelen 12, 45, 46 en 94 – Nationale regeling volgens welke de toekenning van een pensioen afhankelijk is van de voorwaarde dat de premiebetaling voor de verzekering tegen ouderdom is beëindigd – Inkoop van een ontbrekend tijdvak van verzekering tegen betaling van premies – Samenvol van tijdvakken van verzekering in verschillende lidstaten – Mogelijkheid voor de verzekerde om af te zien van de regel van samentelling van de duur van de tijdvakken van premiebetaling en verzekering – Intrekking van het toegekende pensioen en terugvordering van het te veel betaalde – Verplichting tot betaling van rente

Hof: Artikel 49 VWEU verzet zich tegen een regeling van een volgens welke vaststelling van het recht op een ouderdomspensioen afhankelijk is van de voorafgaande voorwaarde dat de betaling van de socialezekerheidspremies voor een in een andere lidstaat uitoefende werkzaamheid is beëindigd.

STAATSSTEUN

ARREST – 25 november 2014 – Zaak T-512/11 – Ryanair / Commissie – persbericht – arrest

State aid — Aviation sector — Irish air travel tax — Exemption for transit and transfer passengers — Decision finding no State aid — Failure to open the formal investigation procedure — Serious difficulties — Procedural rights of parties concerned
Ierland verleent vrijstelling van vliegbelasting aan luchtvaartmaatschappijen voor transfer- en transitoverkeer op Ierse luchthavens. De Commissie heeft in 2011 geoordeeld dat deze maatregel geen staatssteun vormt. Ryanair vecht de beslissing van de Commissie aan, omdat zij vindt dat zij benadeeld wordt door de maatregel, die wel ten gunste komt van maatschappijen zoals Aer Lingus, maar niet van haarzelf, die geen transitoverkeer heeft.

Gerecht: Annuls Commission Decision C(2011) 4932 final of 13 July 2011 in so far as it finds that the non-application of the Irish air travel tax to transit and transfer passengers does not constitute State aid within the meaning of Article 107(1) TFEU (State aid SA.29064 (2011C ex 2011/NN))

ARREST – 7 november 2014 – Zaak T-399/11 – Banco Santander en Santusa / Commissie – persbericht – arrest

Staatssteun – Bepalingen inzake vennootschapsbelasting op grond waarvan ondernemingen met fiscale woonplaats in Spanje de goodwill uit de verwerving van deelnemingen in ondernemingen met fiscale woonplaats in het buitenland kunnen afschrijven – Besluit waarbij die regeling wordt aangemerkt als staatssteun, die steun onverenigbaar wordt verklaard met de interne markt en terugvordering ervan wordt gelast – Begrip staatssteun – Selectief karakter – Aanwijzing van een groep ondernemingen die door de maatregel worden begunstigd – Geen – Schending van artikel 107, lid 1, VWEU

Gerecht: De Commissie had het Spaanse belastingregime, betreffende fiscale afschrijving van financiële goodwill voor de verwerving van deelnemingen in buitenlandse ondernemingen, aangemerkt als onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt, voor zover zij betrekking heeft op de verwerving van deelnemingen in buiten de Unie gevestigde ondernemingen. Het Gerecht vernietigt deze beslissing

ARREST – 5 november 2014 – Zaak T-362/10 – Vtesse Networks / Commissie – arrest

Staatssteun – Steun aan de uitbouw van een breedbandnetwerk van de laatste generatie in de regio Cornwall & Isles of Scilly – Besluit waarbij de steun verenigbaar met de interne markt wordt verklaard – Artikel 107, lid 3, sub c, VWEU – Beroep tot nietigverklaring – Geen substantiële aantasting van de concurrentiepositie – Procesbevoegdheid – Procedurele rechten van de belanghebbenden – Gedeeltelijke niet-ontvankelijkheid – Ontbreken van twijfels die de opening van de formele onderzoeksprocedure rechtvaardigen

Gerecht: Het beroep tegen het besluit waarbij de maatregel wordt aangemerkt als staatssteun wordt verworpen.

TARIEFINDLING GN CODE

ARREST – 6 november 2014 – Zaak C-546/13 – ADL – arrest

Prejudiciële verwijzing – Verordening (EEG) nr. 2658/87 – Gemeenschappelijk douanetarief – Tariefindeling – Gecombineerde nomenclatuur – Posten 8471 en 8518 – Klankkasten die geluid weergeven door een elektromagnetisch signaal om te zetten in geluidsgolven, die uitsluitend kunnen worden aangesloten op een computer en die afzonderlijk worden verhandeld

Hof: Indeling in nomenclatuur van luidsprekers die uitsluitend voor Appel-computers bestemd zijn.

ARREST – 20 november 2014 – Zaak C-666/13 – Rohm Semiconductor – arrest

Prejudiciële verwijzing – Douane-unie – Tariefindeling – Gemeenschappelijk douanetarief – Gecombineerde nomenclatuur – Posten 8541 en 8543 – Modulen voor de overdracht en ontvangst van gegevens op korte afstand – Onderverdelingen 8543 89 95 en 8543 90 80 – Begrip ‘delen van elektrische machines, apparaten en toestellen’

Hof: Modulen die bestaan uit de koppeling van een LD, een fotodiode en verschillende andere halfgeleider-elementen, en die kunnen worden gebruikt als infraroodzenders/ontvangers wanneer zij stroom krijgen via de stroomvoorziening van de apparaten waarin zij zijn ingebouwd, vallen onder post 8543 van deze nomenclatuur.

Modulen die zijn ingebouwd in apparaten en die voor het mechanisch of elektrisch functioneren van die apparaten niet noodzakelijk zijn, vormen geen delen in de zin van onderverdeling 8543 90 80 van de gecombineerde nomenclatuur, maar vallen onder onderverdeling 8543 89 95 van voornoemde gecombineerde nomenclatuur, die betrekking heeft op andere machines of elektrische apparaten, met een eigen functie, die niet genoemd of niet begrepen worden onder hoofdstuk 85 van deze nomenclatuur.

ARREST – 20 november 2014 – Zaak C-40/14 – Utopia – arrest

Prejudiciële verwijzing – Douane-unie en gemeenschappelijk douanetarief – Vrijstelling van invoerrechten – Speciaal voor laboratoriumgebruik gefokte dieren – Openbare instelling, instelling van openbaar nut of particuliere instelling die toestemming heeft – Importeur die dergelijke instellingen als afnemer heeft – Verpakkingsmiddelen – Kooien voor dierentransport

Hof: Een importeur die op het grondgebied van de EU speciaal voor laboratoriumgebruik gefokte dieren invoert die zijn bestemd voor bepaalde instellingen kan voor deze soort goederen in aanmerking komen voor vrijstelling van invoerrechten, ook als hij niet zelf een dergelijke instelling is. Kooien voor het transport van deze dieren vallen wat betreft de nomenclatuur niet onder de categorie verpakkingsmiddelen die moeten worden ingedeeld met de verpakte goederen.

VENNOOTSCHAPPEN

CONCLUSIE A-G WATHELET – 12 november 2014 – Zaak C-343/13 – Modelo Continente Hipermercados – conclusie

Regeling voor fusies van naamloze vennootschappen – Richtlijn 2011/35/EU – Fusie door overneming – Overgang van alle activa en passiva van de overgenomen vennootschap op de overnemende vennootschap – Aansprakelijkheid voor inbreuken – Nationale regeling die voor de fusie door overneming voorziet in de overdracht van die aansprakelijkheid van de overgenomen vennootschap

A-G: Artikel 19, lid 1, van richtlijn 2011/35/EU staat niet in de weg aan een nationale regeling die bepaalt dat een fusie van vennootschappen door overneming leidt tot overdracht aan de overnemende vennootschap van de verplichting tot betaling van een boete voor door de overgenomen vennootschap gemaakte inbreuken op het arbeidsrecht, wanneer die inbreuken vóór de fusie zijn gemaakt maar de boete pas na die fusie bij definitief besluit is opgelegd.

VERBLIJFSRECHT

ARREST – 5 november 2014 – Zaak C-166/13 – Mukarubega – persbericht – arrest

Prejudiciële verwijzing – Visa, asiel, immigratie en andere beleidsterreinen die verband houden met het vrije verkeer van personen – Richtlijn 2008/115/EG – Terugkeer van illegaal verblijvende derdelanders – Procedure tot vaststelling van een terugkeerbesluit – Beginsel van eerbiediging van de rechten van verdediging – Recht van illegaal verblijvende derdelanders om te worden gehoord voorafgaand aan de vaststelling van een besluit dat hun belangen kan schaden – Weigering van de overheid om aan dergelijke derdelanders een verblijfsvergunning asiel te verlenen, met oplegging van de verplichting om het grondgebied te verlaten – Recht om voorafgaand aan de vaststelling van het terugkeerbesluit te worden gehoord

Hof: Een illegaal verblijvende derdelander die -in een procedure waarin zijn recht om te worden gehoord volledig is geëerbiedigd- reeds is gehoord omtrent de vraag of zijn verblijf (il)legaal is, hoeft niet nogmaals gehoord te worden omtrent het besluit dat hij het land moet verlaten (terugkeerbesluit). Dit ongeacht de vraag of dat terugkeerbesluit al dan niet volgt op de afwijzing van een verblijfsaanvraag.

Zie ook:

- [Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement betreffende het EU-terugkeerbeleid, COM \(2014\) 199, 28 maart 2014](#)
- [A return decision is linked to the illegal staying decision \(new Europe blog\)](#)
- [Droit d'être entendu : Quand le souci d'efficacité de l'éloignement l'emporte sur l'application effective des droits fondamentaux \(CPDH blog\)](#)
- [Droit des étrangers \(PGDUE des droits de la défense, Art. 41 CDFUE, Directive 2008/115/CE\) : Question préjudicielle sur le droit d'être entendu par l'administration préalablement à l'édition d'une OQTF \(revdh.org\)](#)

CONCLUSIE A-G SHARPSTON – 11 november 2014 – Zaak C-472/13 – Shepherd – persbericht – conclusie

Ruimte van vrijheid, veiligheid en recht – Asiel – Minimumnormen voor de erkenning van onderdanen van derde landen en staatlozen als vluchteling, en de inhoud van de verleende bescherming – Voorwaarden voor de verkrijging van de vluchtelingenstatus – Daden van vervolging in de zin van artikel 9, lid 2, sub e, van richtlijn 2004/83/EG – Vervolging en bestraffing van een lid van de krijgsmacht van de Verenigde Staten van Amerika wegens weigering te dienen in de oorlog in Irak

A-G: Ondersteunend militair personeel kan asiel aanvragen indien zij huns inziens dreigen te worden vervolgd of gestraft voor weigering van dienstplicht wanneer daarbij oorlogsmisdrijven kunnen worden gepleegd. Bij onderzoek van dergelijke aanvragen moeten de nationale autoriteiten regels of procedures op basis van internationaal strafrecht toepassen. De werkingssfeer van artikel 9, lid 2, sub e, van richtlijn 2004/83/EG strekt zich uit tot militairen die niet rechtstreeks deelnemen aan gevechtshandelingen, indien die

militairen door het vervullen van militaire dienst zouden kunnen worden gebracht tot het aanzetten tot of anderszins deelnemen aan het begaan van misdrijven of daden als bedoeld in die bepaling.

Zie ook:

- [Military deserters may claim EU asylum \(EU observers\)](#)
- [Asyl für Irakkriegs-Deserteure: die Chancen wachsen \(Verfassungsblog\)](#)
- [Gewetensbezwaarde VS-militair kan asiel aanvragen in EU \(ECER nieuwsbericht\)](#)
- [André Shepherd can claim asylum in the EU \(New Europe blog\)](#)

VOLKSGEZONDHEID

ARREST – 13 november 2014 – Zaak C-443/13 – Reindl – persbericht – arrest

Prejudiciële verwijzing – Harmonisatie van de wetgevingen op het gebied van sanitair toezicht – Verordening (EG) nr. 2073/2005 – Bijlage I – Microbiologische criteria voor levensmiddelen – Salmonella in vers pluimveevlees – Niet-naleving van de microbiologische criteria die wordt vastgesteld in het stadium van de distributie – Nationale regeling die voorziet in sancties voor een exploitant van een levensmiddelenbedrijf die uitsluitend in het stadium van de detailhandel actief is – Verenigbaarheid met het Unierecht – Doeltreffende, afschrikkende en evenredige sanctie

Hof: Aan een exploitant van een levensmiddelenbedrijf kan een sanctie worden opgelegd als hij met salmonella besmet vlees verkoopt. Vers pluimveevlees moet in elk stadium van de distributie voldoen aan de macrobiologische vereisten voor salmonella, ook dat van de detailhandel.

Zie ook: [Poultry retailers may be penalised if they sell salmonella-contaminated meat \(New Europe blog\)](#)

ARREST – 5 november 2014 – Zaak C-137/13 – Herbaria Kräuterparadies – arrest

Prejudiciële verwijzing – Landbouw – Gemeenschappelijk landbouwbeleid – Biologische productie en etikettering van biologische producten – Verordening (EG) nr. 889/2008 – Artikel 27, lid 1, sub f – Gebruik van bepaalde producten en bepaalde stoffen bij de verwerking van levensmiddelen – Verbod om mineralen, vitaminen, aminozuren en micronutriënten te gebruiken indien de wet het gebruik ervan niet eist – Toevoeging van ijzergluconaat en vitaminen aan een biologische drank – Gebruik van mineralen, vitaminen, aminozuren en micronutriënten – Vereiste hoeveelheden voor toelating tot verkoop als voedingssupplement met een voedings- of gezondheidsclaim of als voor bijzondere voeding bestemd levensmiddel

Hof: De wet eist slechts het gebruik van een in artikel 27, lid 1, sub f, van verordening (EG) nr. 889/2008 bedoelde stof mits een Unierechtelijke regel of een daarmee verenigbare nationaalrechtelijke regel rechtstreeks de toevoeging van deze stof aan een levensmiddel oplegt opdat het algemeen kan worden verhandeld.

De wet eist het gebruik van een dergelijke stof in de zin van deze bepaling niet wanneer een levensmiddel als voedingssupplement met een voedings- of gezondheidsclaim dan wel als voor bijzondere voeding bestemd levensmiddel wordt verhandeld.

Zie ook: [Citrus fruits subject to postharvest chemical process must be labelled \(New Europe blog\)](#)

ARREST – 5 november 2014 – Zaak C-402/13 – Cypra – arrest

Prejudiciële verwijzing – Landbouw – Sanitair beleid – Verordening (EG) nr. 854/2004 – Producten van dierlijke oorsprong die bestemd zijn voor menselijke consumptie – Officiële controles – Aanwijzing van een officiële dierenarts – Slacht van dieren

Hof: De bepalingen van verordening (EG) nr. 854/2004 staan er in beginsel niet aan in de weg dat de bevoegde autoriteit het tijdstip bepaalt waarop dieren moeten worden geslacht, met het oog op de aanwijzing van een officiële dierenarts die bij de slacht controles moet verrichten, en weigert een dergelijke dierenarts te sturen op de door het slachthuis

vastgestelde dagen en tijdstippen, tenzij er een objectieve noodzaak bestaat om op een dergelijke dag te slachten, hetgeen ter beoordeling van de verwijzende rechter staat.

VRIJ VERKEER VAN GOEDEREN

ARREST – 6 november 2014 – Zaak C-108/13 – Mac – arrest

Vrij verkeer van goederen – Kwantitatieve beperkingen – Maatregelen van gelijke werking – Gewasbeschermingsmiddelen – Vergunning voor het in de handel brengen – Parallelimport – Vereiste van een in de lidstaat van uitvoer conform richtlijn 91/414/EEG verleende vergunning voor het in de handel brengen

Hof: De artikelen 34 VWEU en 36 VWEU verzetten zich verzetten tegen een nationale regeling die uitsluit dat een vergunning tot parallelimport kan worden verleend voor een gewasbeschermingsmiddel dat in de lidstaat van uitvoer niet beschikt over een vergunning voor het in de handel brengen die is afgegeven conform richtlijn 91/414, maar waar voor dit product een vergunning tot parallelimport is afgegeven, en dat als identiek kan worden beschouwd aan een product dat in de lidstaat van invoer is vergund.

VRIJ VERKEER VAN KAPITAAL

CONCLUSIE A-G MENGOZZI – 18 november 2014 – Zaak C-559/13 – Grünewald – **Grote Kamer – conclusie**

Vrij verkeer van kapitaal – Directe belastingen – Inkomstenbelasting – Aftrekbaarheid van aan een ouder wegens een voorschot op een erfdeel betaalde uitkeringen – Uitsluiting van niet-ingezetenen belastingplichtigen

A-G: Artikel 63 VWEU staat in de weg aan een regeling waarbij ingezetenen wel, doch niet-ingezetenen niet in aanmerking komen voor aftrek van particuliere onderhoudsuitkeringen die worden betaald wegens een overdracht van een inkomsten genererend binnenlands vermogensbestanddeel in het kader van een zogenaamd voorschot op het erfdeel, voor zover de verbintenis tot betaling van deze uitkeringen uit de betrokken overdracht voortvloeit, ook indien deze regeling bepaalt dat de aftrek correspondeert met een overeenstemmende belastingplicht bij de onbeperkt belastingplichtige ontvanger van de uitkeringen.

3. PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN

VRAGEN UIT NEDERLAND

(Deze rubriek bevat prejudiciële verwijzingen van Nederlandse rechters van de afgelopen maand aan het Hof van Justitie van de Europese Unie in Luxemburg.)

TIP: ZOEKEN NAAR PREJUDICIËLE VRAGEN

Alle prejudiciële verwijzingen (dus ook die van rechters uit andere lidstaten) worden opgenomen in de "Databank verwijzingsuitspraken EU". Deze databank is te vinden in Nova Porta Iuris via "Uitspraken zoeken", onder "jurisprudentieverzamelingen". Daarin kan o.a. gezocht worden op onderwerp en EU-regelgeving. Op die manier is eenvoudig na te gaan of over de geldigheid of uitleg van een bepaalde regel van EU-recht mogelijk al prejudiciële vragen zijn gesteld en/of nog aanhangig zijn. Nota bene: Porta Iuris is alleen beschikbaar voor medewerkers van de Rechtspraak. Prejudiciële verwijzingen zijn ook toegankelijk op de website van HvJEU bij [Info Curia](#).

FISCAAL

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Hoge Raad – 7 november 2014 – verwijzingsuitspraak ECLI:HR:2014:3122

Richtlijn 2006/112/EG

De gemeente verzorgt op grond van een gemeentelijke verordening een vervoersvoorziening voor leerlingen (hierna: leerlingenvervoer). Ongeveer een derde van de ouders heeft voor dat vervoer een bijdrage betaald. Deze bijdrage is afhankelijk van het inkomen van de ouders en de afstand. In totaal heeft de gemeente een bedrag van bijna 14.000 euro ontvangen aan bijdragen. De kosten bedroegen 458.231 euro. De gemeente heeft zich op het standpunt gesteld dat zij omzetbelasting verschuldigd is over de bijdragen en recht heeft op aftrek van de door de vervoerders aan haar in rekening gebrachte omzetbelasting. De Inspecteur heeft zich op het standpunt gesteld dat de gemeente geen economische activiteiten verricht. De Hoge Raad verwijst naar arresten van het EU-Hof waaronder zaak C-246/08 (Commissie/Finland) en wil weten wat de reikwijdte van dat arrest is. De Hoge Raad stelt de volgende prejudiciële vragen:

Dienen de artikelen 2, lid 1, aanhef en letter c, en 9, lid 1, van Richtlijn 2006/112/EG aldus te worden uitgelegd dat een gemeente met betrekking tot het leerlingenvervoer, ingevolge een regeling als in dit arrest is omschreven, in zoverre als belastingplichtige in de zin van deze richtlijn moet worden aangemerkt? Dient voor het beantwoorden van deze vraag de regeling als geheel in aanmerking te worden genomen, of dient deze beoordeling plaats te vinden

voor elke vervoersprestatie afzonderlijk? Zo dit laatste het geval is, dient dan onderscheid te worden gemaakt naar gelang sprake is van vervoer van leerlingen over respectievelijk een afstand tussen 6 en 20 kilometer en over een afstand van meer dan 20 kilometer?

Zie ook: [Btw kosten leerlingenvervoer aftrekbaar? \(Taxence\)](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Hoge Raad - 14 november 2014, ECLI:NL:HR:2014:3201

Verordening (EG) nr. 1186/2009; Richtlijn 83/182; Richtlijn 83/183

Tot 1 maart 2008 woonde en werkte belanghebbende in Nederland. Van 1 maart 2008 tot 1 augustus 2011 heeft hij in Qatar werkzaamheden verricht als werknemer van een in Qatar gevestigde rechtspersoon. Hij maakte in Qatar gebruik van een hem door zijn werkgever ter beschikking gestelde woonruimte. Zijn echtgenote bleef gedurende deze periode wonen en werken in Nederland. Met het oog op zijn terugkeer naar Nederland heeft belanghebbende de Inspecteur verzocht hem vergunning te verlenen om vanuit Qatar persoonlijke goederen in het douanegebied van de Europese Unie in te voeren met toepassing van de vrijstelling uit artikel 3 van Verordening (EG) nr. 1186/2009. De Inspecteur heeft de vergunning geweigerd omdat belanghebbende zijn normale verblijfplaats in Nederland zou hebben behouden.

De Hoge Raad wil o.a. weten of belanghebbende een normale verblijfplaats kan hebben in beide landen. Indien het hebben een dubbele normale verblijfplaats is uitgesloten, aan de hand van welke regel of met behulp van welke criteria moet de keuze tussen de twee verblijfplaatsen worden gemaakt om de normale verblijfplaats aan te wijzen?
Jurisprudentie: C-487/11 (Treimanis); C-589/10 (Wencel); C-262/99 (Louloudakis)